

महाराष्ट्र विधानपरिषदेच्या स्थानिक स्वराज्य
संस्था मतदारसंघाच्या निवडणूकीत पंचायत
समिती सदस्यांना मतदानाचा अधिकार
पिळण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : झेडपीए १००८/११०५/प्र.क्र.४४/पंसा-१
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२, दिनांक : १७ जून, २००९.

प्रस्तावना :-

महाराष्ट्र विधानपरिषदेच्या स्थानिक स्वराज्य संस्था मतदारसंघाच्या निवडणूकीत पंचायत सामतो सदस्यांना मतदानाचा अधिकार देण्याबाबत वारंवार शासनाकडे मागणी करण्यात येत असते. पंचायत समिती सदस्यांना निवडणूकीत मतदानाचा अधिकार देण्यात याचा किंवा कसे याबाबत विष्णि व न्याय विभागाचे अभिग्राह घेऊन शासनाने पुढील निणाय घेतला आहे.

शासन निर्णय :-

राज्यघटनेतोल सातव्या अनुगृनीनुसार संगद आणि राज्य विभिन्नदलाच्या निवडणूका हा विषय वेंद्रसून्येतील आहे. राज्यघटनेतील कलम १७९ नुसार राज्य विशेषमंडळाची रचना करण्यात असते. यातील ३ (अ) नुसार विधानपरिषदेतील १/३ सदस्य हे नगरपालिका, महानगरपालिका, जिल्हा मंडळे आणि राज्य शासन किंवा संसदेने वेळोवेळो कायदा करून धोखित केलेल्या स्थानिक स्वराज्य संस्था यांचे सदस्य मतदान करून निवडून देतात.

२. भारतीय लोकप्रतिनिधी कायदा १९५० मधील कलम २७ नुसार परिषदेसाठी निवांनन गणाऱ्यी (Electoral Rolls) रचना करण्यात येते. स्थानिक प्राधिकरण हा त्यापैकी एक गण आहे. या कायद्यातील कलम २७ (२) (अ) नुसार या कायद्याच्या चौथ्या परिवर्गात स्थानिक प्राधिकरणात अंतर्भूत असणाऱ्या सदस्यांचे स्पष्टीकरण देण्यात आले आहे. चौथ्या परिवर्गात नमूद केल्यानुसार फक्त नगरपालिका, कटकमंडळे (Cantonment Boards) आणि जिल्हा परिषदेतील सदस्य यांनाच स्थानिक प्राधिकरण म्हणून घोषित केले असून त्यामुळे फक्त त्यांनाच विधानपरिषदेच्या स्थानिक स्वराज्य संस्थांतून निवडून द्यावयाच्या उपद्यारांसाठी गतदान करता येते.

३. महाराष्ट्रतोल पंचायत राज पक्षती विस्तरीय आहे. ज्या मतदारांचे प्रतिनिधीत्व पंचायत सामतो सदस्य करतो, त्याच मतदारांचे प्रतिनिधीत्व जिल्हा परिषद सदस्यसुधा करतो. त्यामुळे पंचायत राज संस्थातील सर्वोच्च स्तर, जिल्हा परिषद सदस्यांना मतदानाचा अधिकार असताना पंचायत समिती सदस्यांना हा अधिकार दिल्यास एकाच मतदारांनी निवडून दिलेले दोन स्तरावरील दोन प्रतिनिधी विधानपरिषदेत मतदान करण्यासाठी णाव उर्वावल्यास हे विसंगत त्रेत. त्यामुळे

विधानगांशदेच्या स्थानिक स्वराज्य संस्था मतदारसंघात पंचायत समिती सदस्यांना मतदानाचा अधिकार देता येणार नाही.

४. सदर शासन निणेय महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाइटवर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २००९०८०७१३४४२००९ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार या नावाने.

प्रशांत रसाळ
(डॉ. प्रशांत रसाळ)
कायांसन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन.

प्रांत,

- १) विभागीय आयुष्टन (सर्व).
- २) गुरुव्य कायेकारी आंधेकारी, जिल्हा परिषद (सर्व).
- ३) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) (लेखापरीभा), महाराष्ट्र - १, मुंबई.
- ४) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) (लेखापरीभा), महाराष्ट्र - २, नागपूर.
- ५) मुख्य लेखा परोक्षक, स्थानिक निधी लेखा, कोकण भवन, नवी मुंबई.
- ६) उपमुख्य लेखा परोक्षक, स्थानिक निधी लेखा (सर्व).
- ७) ग्राम विकास व जलसंधारण विभागातील सर्व कायांसने.
- ८) निवड गस्ती, कायांसन क्र.पंरा-२, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, मंगळालय, मुंबई.